

## Kaip gyventi su įtampa tarp tikėjimo praktikos ir vidinės intencijos?

Kun. dr. Gediminas Jankūnas  
Šeimų konferencija Trakuose  
2018 m. kovo 17 d.

Kaip gyventi su įtampa tarp tikėjimo praktikos ir vidinės intencijos? Trumpas atsakymas – *jsitempus*, arba negyventi. Ir atrodo, kad neišvengiamai pasirenkame vieną arba kitą poziciją.

Jeigu renkamės įtampą, tai pirmiausia, kas tai yra? Internetu randu atsakymą (internetu randu atsakymus beveik į visus klausimus, o ko nerandu pats, suranda ir atsako Siri): įtampa – tai: 1) įtempimas, jėgų ir dėmesio sutelkimas dirbant; 2) *med.* organizmo kovos su kenksmingais veiksniais būklė; 3) *fiz.* elektrinio lauko darbas, reikalingas krūviui pernešti.

Nežinau, kaip jūs, bet aš čia girdžiu, kažką apie darbą! Ir kaip gi kitaip? Jėgų ir dėmesio sutelkimas, kova su kenksmingais veiksniais, darbas krūviui pernešti... O tai ir vėl nereiškia nieko kito kaip gyventi *jsitempus*.

Yra, žinoma, ir kita alternatyva – tai negyventi, mažiau gyventi, nedirbti, mažiau dirbti, nekovoti su niekuo ir nieko nesistengti pernešti... Manau, kad pažįstame ne vieną žmogų, kuris savo laisvėje/savarankiškume renkasi būtent tokį atsakymą. Ar mums tai patinka? Dažniausiai ne, tuomet kyla klausimas, kaip įkalbėti gyventi su įtampa, kaip įkalbėti dirbti, kovoti, nešti, judėti...

Čia buvo apie įtampą. Dabar kita klausimo dalis. Dažnai diskutuojama, kas svarbiau tikėjimo gyvenime: išoriniai veiksmai ar (ir) vidinis augimas? Kitais žodžiais sakant, ir vėl kalbame apie įtampą tarp vidinės motyvacijos, vidinio dvasinio gyvenimo ir paties išorinio veiksmo bei jį reglamentuojančių taisyklių, kurias patiria ir tikintieji. Klausiamo, kaip šias dvi patirtis, pozicijas, sampratas apjungti viename mano/tavo gyvenime? Kažkodėl prisimena Jokūbo laiškas ir jo minima dvilypė situacija:

*Kas iš to, mano broliai, jei kas sakosi turįs tikėjimą, bet neturi tikėjimo darbų?! Ar gali jį išgelbėti tikėjimas? Jei brolis ar sesuo neturi drabužių ir stokoja kasdienio maisto, ir kas nors iš jūsų jiems tartų: „Keliaukite sveiki, sušilkite, pasisotinkite“, o neduotų, ko reikia jų kūnui, – kas iš tų žodžių?! Taip pat ir tikėjimas: jei neturi darbų, jis savyje miręs. Priešingai, kitas pasakys: „Tu turi tikėjimą, o aš turiu darbus. Parodyk man be darbų savo tikėjimą, o aš tau darbais parodysiu savo tikėjimą.“ (Jok 2, 14–18)*

Taigi, atrodo, kad abu dalykai svarbūs, tikėjimas ir darbai, praktika ir vidinė intencija, ir būtų klaida pernelyg pabrėžti vieną ar kitą. Taigi kalbame apie pusiausvyrą, kuri dažnam tampa sunkiu darbu, sunkia užduotimi, kuria įtampą stengiantis apjungti tai, ką lengviau laikyti ir daryti atskirai.

Šie klausimai iškyla pačiose įvairiausiose situacijose (už situacijas, kaip ir pačią temą, ačiū Algiui Petroniui): pavyzdžiui, auklėjant vaikus, vieni pabrėžia, kad būtina eiti į Mišias ir paaugliams, net jei juos reikia versti, nes jie, kaip katalikai, privalo paklusti Bažnyčios mokymui ir tėvams, o kiti tvirtina, kad reikia nespauti, neversti, nes ne taip svarbu, kad paauglys neis kurį laiką į bažnyčią, bet kad tėvai kalbėtis su juo, parodytų pagarbą, asmenišką santykį, supratimą, ugdys jo savarankiškumą ir atsakomybę laisvėje ir tokiu būdu galės išlaikyti kontaktą bei parodyti, kad krikščionybės esmė yra santykis.

Kitas pavyzdys/situacija – malda: vieni pabrėžia maldos laiką, kurį reikia paskirti ir atkakliai jo laikyti, o kiti sako, kad tada malda tampa rutina ir praranda skonį, kad svarbiau ne įvykdyta taisyklė, o maldos tikrumo patirtis.

Dar viena situacija – aukoti elgetai: veiksmai tas pats – davei monetą, o motyvacijos gali būti labai skirtingos, pavyzdžiui: buvo gaila žmogaus, man kažką priminė, čia galiu būti aš pats, kiti mato, koks aš dosnus, lengviau paduoti monetą, negu pakalbinti, ir t.t.

Kaip derinti šiuos du lyg ir priešingus polių? Juk, kad ir kaip sakytume, kad jie neturi prieštarauti vienas kitam, realioje žmonių patirtyje jie dažnai susikerta. Ir vėl, gal tai normali gyvenimo ir augimo įtampa?

Čia norėčiau šiek tiek ilgiau stabtelėti ties tikėjimo praktika. Kas tai? Gyvenimas tikėjimu, tam tikrų ritualinių veiksmų atlikimas, tam tikras gyvenimo ir veikimo būdas ar perspektyva, iš kurios vertinama visa kita, su kuo susiduriama kasdieniame ir nekasdieniame gyvenime?

leškant atsakymo iškyla nemažiau svarbus klausimas – kam *viso to* reikia? Ir tas *visas* yra – mano/tavo gyvenimo investicija į jau minėtą krikščionybėje svarbiausią dalyką – į santykį, kurį reikia palaikyti mintimis, žodžiais ir darbais.

Taigi, tikėjimo praktika gyvenimo praktikoje atrodo kaip nuolatinis pažindinimasis ir supratimas, kaip pokalbis, kuriame parenkami ir naudojami arba nenaudojami tam tikri žodžiai (pokalbio svarbia dalimi yra ir tylą, skirta klausymuisi ir atliepui); galiausiai tikėjimo praktika, prisimenat apaštalą Jokūbą, tai darbai, veiksmai, buvimas šalia, arti, aplankymas, susitikimas, dovanos, paslaugumas, patarnavimas. Ir jeigu tai ir yra tikėjimo praktika, akivaizdu, kad jai reikia mūsų gyvenimo laiko ir pastangų, o ir viena, ir kita yra *riboti ištekliai* ir tenka nuolat spręsti/dirbti/patirti įtampą, kaip tuos senkančius gyvenimo išteklius protingai sunaudoti.

Ir dar. Tikėjimo praktika neišvengiamai tampa ir liudijimu, o liudijimas graikų kalboje yra tas pats žodis kaip ir kankinystė – *martyrion*. Taigi, tikėjimui tapus vieša praktika ir pozicija, teks – ir tenka – susidurti su opozicija, arba kitaip, „baltąja kankinyste“, kančia, kuri, nepaisant jos spalvos, yra vienodai skausminga ir nemaloni.

Reikia paminėti ir intenciją – tą vidinį „kodėl“, į kurį tenkinantį atsakymą galime duoti tik patys sau. Prie atsakymo suformulavimo gali prisidėti ir prisideda kiti: ar autoritetai (pvz., Bažnyčia), ar draugai, ar tekstai (pvz., Šventas Raštas), bet mus tenkinantį ir sprendimą nulemiantį atsakymą duodame tik patys sau. Beje, Tarptautinių žodžių žodyne taip aiškinama, kas yra intencija [lot. *intentio*] – tai ketinimas, tikslas, veiklos motyvas, sumanymas.

Bet ir čia iškyla įtampą keliančių keblumų – juk mūsų intencijos yra dažnai sumišę ir nėra tokios grynos, kaip kad šios paskaitos mintys. Paašškėja, kad sąlytis su tikrove dažnai linkęs nustebinti bet kokią teoriją nežinomaisiais ir nepramatytais dėmenimis. Atrodo, kad geriausios intencijos yra tos, kurias palaikome savyje nesikeldami nuo sofos, tokiu būdu joms nekyla joks, nei mažiausias pavojus „sudužti“ ar pakisti susidūrus su tikrove.

Buvo laikas, kai aplinka, visuomenės normos ribojo ir saugojo mus nuo peraugusio individualizmo ir laisvės, o šiandien – tokios galimybės ir toks spaudimas būti originalais, būti asmenybėmis, kad net baisu darosi „būti“. Aš čia vėl kažkur girdžiu žodį „įtampa“...

Nuo tokios įtampos norisi pakalbėti apie Jėzų. Arba leisti Jam pačiam ką nors mums tarti. Štai evangelijoje pagal Joną girdime Jėzų sakant:

*Žodis, kurį girdite, ne mano, bet Tėvo, kuris yra mane siuntęs. Aš jums tai pasakiau, būdamas pas jus, o Globėjas Šventoji Dvasia, kurį mano vardu Tėvas atsiųs, jis išmokys jus visko ir viską primins, ką esu*

*jums pasakęs. Aš jums palieku ramybę, duodu jums savo ramybę. Ne taip aš ją duodu, kaip duoda pasaulis. Tenebūgštaija jūsų širdys ir teneliūdi! Jūs girdėjote, kaip aš pasakiau: aš iškeliauju ir vėl grįšiu pas jus! Jei mylėtumėte mane, džiaugtumėtės, kad aš keliauju pas Tėvą, nes Tėvas už mane aukštesnis. Jau nebedaug su jumis kalbėsiu, nes ateina šio pasaulio kunigaikštis. Nors jis neturi man galios, bet pasaulis privalo pažinti, jog aš myliu Tėvą ir taip darau, kaip jis yra man įsakęs. (Jn 14, 24–31)*

Jeigu šie Viešpaties žodžiai nėra apie įtampą ir ramybę, praktiką ir intenciją, apie darbą ir kovą, apie liudijimą to, kuris visa veikia visame kame, kur kitur rasti atsakymus į gyvenimo klausimus ir padaršinimą, kad gyventi įtampoje iš tiesų ir reiškia gyventi santykiyje, santykiuose, kurie tą įtampą kuria, bet kartu ir dovanaoja ramybę, meilę ir viltį, net jeigu visa tai su *martyrion* atspalviu, su kančios ir aukos prieskoniu.

Užbaigti norėčiau šios dienos šventojo, Airijos didžiojo misionieriaus ir vyskupo Patriko, maldos žodžiais:

*Kristus su manimi, Kristus prieš mane, Kristus už manęs,  
Kristus manyje, Kristus po manimi, Kristus virš manęs,  
Kristus mano dešinėje, Kristus mano kairėje,  
Kristus, kur aš guluosiu, Kristus, kur aš sėdžiu, Kristus, kur aš atsistoju,  
Kristus yra kiekvieno, kuris galvoja apie mane, širdyje,  
Kristus yra kiekvieno, kuris kalba su manimi, burnoje,  
Kristus yra kiekvienoje akyje, kuri mane mato,  
Kristus yra kiekvienoje ausyje, kuri mane girdi.  
Išgelbėjimas yra iš Viešpaties,  
Išgelbėjimas yra iš Kristaus,  
Tegul tavo išgelbėjimas, Viešpatie, visuomet būna su mumis.*

Jeigu tikite ir pritariate – amen! Ačiū!